

ÍNDEX TEMÀTIC

I. Guia per a Educadors i Educadores

Orientacions didàctiques	2
Què és la pena de mort?	3
Bones raons en contra de la pena de mort	3
Marc legal	7
La pena de mort en xifres	8
La pena de mort i Espanya	9
El treball d'Amnistia contra la pena de mort	10
Bibliografia	11
Actua: Casos reals d'apel·lació	12
Filmografia	12

II. Propostes didàctiques

Propostes didàctiques i activitats per a Primària	13
Propostes didàctiques i activitats per a Secundària	17
Propostes didàctiques i activitats per a Batxillerat i Educació de Persones Adultes	25

NO
A LA PENA
DE MORT

FITXES
PER TREBALLAR A CLASSE

BATXILLERAT
I EDUCACIÓ
DE PERSONES
ADULTES

PROPOSTES DIDÀCTIQUES
I ACTIVITATS PER
A BATXILLERAT
I EDUCACIÓ DE PERSONES
ADULTES

LES PERSONES CONDEMNADES

Objectiu: Mitjançant el coneixement de casos reals de persones condemnades, reflexionar sobre la pena de mort.

Edat: Batxillerat i EPA.

Material necessari: Ordinadors amb accés a internet.

Àrees relacionades: Educació Èticocívica, Tecnologia, Tutories.

NÓ A LA PENA DE MORT... NÓ A LA PENA DE MORT... NÓ A LA PENA DE MORT... NÓ A LA PENA DE MORT...

DEBAT SOBRE LA PENA DE MORT

Objectiu: Promoure la reflexió i el debat sobre la pena de mort, analitzant tots els possibles punts de vista dels implicats.

Edat: Batxillerat i EPA.

Desenvolupament:

1. Els i les participants formaran grups de dues o tres persones.
2. Veure el mapa de la pena de mort al món a l'adreça: www.es.amnesty.org/temas/pena-de-muerte/pagina/miles-de-personas-condenadas/
3. Cada grup buscarà a la pàgina web www.es.amnesty.org
  - La llista de països que no han abolit la pena de mort (països no abolicionistes).
  - Cinc casos de persones condemnades a pena de mort i per a cada cas, anotar:
    - a. El nom de la persona.
    - b. Si és home o dona.
    - c. El país on aquesta persona ha estat condemnada.
    - d. De què s'acusa a aquesta persona.
    - e. La manera com serà o ha estat executada.
    - f. La data d'execució.
4. Posar en comú les conclusions de cada grup.

Material necessari: Fitxa 6 (pàgina 27).

Àrees relacionades: Educació Èticocívica, Tutories.

Desenvolupament:

1. Es formen els grups següents:
  - Ex condemnats a mort i els seus familiars.
  - Botxins.
  - Membres d'Amnistia Internacional o una altra organització que estigui en contra de la pena de mort.
  - Víctimes d'un atracament.
  - Grup Comitè contra el crim.
  - Comissió Governamental de la Pena de Mort.
2. Cadascun dels grups rebrà les instruccions que s'adjunten.
  - *Primera ronda (10 minuts):* cinc representants tenen dos minuts per cap per presentar-se i donar el seu punt de vista sobre el tema a la Comissió.
  - *Segona ronda (10 minuts):* els i les membres de la Comissió Governamental poden fer preguntes als i les representants.
  - *Tercera ronda (15 minuts):* els i les cinc representants tenen ara la possibilitat d'entrar en debat. El públic pot fer preguntes.
  - *Quarta ronda (10 minuts):* la Comissió delibera en públic, considerant tots els arguments. La presidència de la Comissió comunica la decisió final explicant les raons tingudes en compte.

DEBAT SOBRE LA PENA DE MORT

FITXA 6

INSTRUCCIONS PER ALS EX CONDEMNATS/ DES A MORT

i les seves famílies

Punt de vista sobre la pena de mort: EN CONTRA

Vosaltres sou ex condemnats/des a mort i les seves famílies. Us veu alegrar molt en saber que no s'executaria la condemna. Es va derogar la pena de mort i us van condemnar a cadena perpètua. Especialment per a les vostres parelles fou una immensa alegria, després d'haver sol·licitat moltes vegades l'indult.

Ara podreu seguir amb la vostra vida (treballar, estar amb les vostres amistats, fer vida de parella, veure créixer els vostres fills/es o nebots/des si en teniu...) Abans, la vostra família solien dir: "la condemna és més dura per a la nosaltres que per la persona condemnada a mort"

Després d'estar tants anys esperant la mort, molts de vosaltres no podeu dormir per culpa dels malsons: cadires elèctriques, afusellaments, mort...

Gerardo fou condemnat per l'assassinat d'un policia. Diu que es penedeix del que va fer: "He causat molta pena i molts problemes a la seva família". Maria, la seva dona, i Carlos, el seu germà, no el veuen com un assassí: "En Gerardo ha comès un error terrible, però la pena de mort no l'hauria ajudat, ni a ell ni a la seva família. Tampoc hauria servit per tornar el policia a la vida".

Vosaltres esteu tots i totes en contra de la pena de mort.

Preparació (10 minuts)

- Parleu sobre el que devia suposar per als condemnats i els seus familiars saber que serien executats.
- Penseu en diversos arguments contra la pena de mort. Intenteu enfocar-ho des del punt de vista del condemnat/da i la seva família.
- Escriviu els arguments.
- Escolliu un/a representant.
- Anoteu en un paper el nom del grup: "Ex persones condemnades a mort".

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Durant el debat només parla el representant del grup. La resta del grup no pot intervenir, però sí que pot (en veu baixa) ajudar el representant si ell ho demana.

INSTRUCCIONS PER ALS BOTXINS

(Ex executors de la pena de mort)

Punt de vista sobre la pena de mort: EN CONTRA

"Paraules d'un ex botxí: "Cada vegada m'aclaparava una suor freda i pensava: sóc un assassí?, realment són tan dolents?, ho faig?, no ho faig?". Les nits després d'una execució no podia deixar de pensar en aquells ulls terroritzats i en aquell cos que després es desplomava enrere".

Molts de vosaltres us veieu reflectits en aquestes paraules. Cap vol tornar a tre-

ballar com a botxí. Fa tres anys que es va derogar la pena de mort i veu poder trobar un altre treball. Heu conversat amb moltes persones condemnades a mort i esteu convençuts que cap d'elles havia pensat en la pena de mort abans de cometre un delictes.

Ara esteu contents perquè ja no heu de matar ningú; i esteu en contra de la reimplantació de la pena de mort.

Preparació (10 minuts)

- Parleu sobre el que devia representar per als botxins de la pena de mort el seu treball.

Tenen ells la responsabilitat de la vida i la mort? Els agradava la seva feina?

- Penseu diversos arguments contra la pena de mort. Intenteu enfocar-ho des del punt de vista d'un botxí.
- Escriviu els arguments.
- Escolliu un/a representant.
- Anoteu en un paper el nom del grup: "Ex botxins"

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

BATXILLE

INSTRUCCIONS PER AL GRUP

**D'AMNISTIA
INTERNACIONAL** o una
altra organització que
treballi contra la pena de
mort

**Punt de vista sobre la pena
de mort:**

EN CONTRA

Vosaltres sou membres d'un grup d'Amnistia Internacional o una altra organització que treballi per l'abolició de la pena de mort. La pena de mort es contradueix amb els articles 3 ("totes les persones tenen dret a la vida") i 5 ("totes les persones tenen dret a un tractament humà") de la Declaració Universal dels Drets Humans. Creieu que la pena de mort és una violació del dret a la vida. A més, és el càstig

més cruel, humiliant i inhumà que existeix. Mai s'ha demostrat que la pena de mort espanti els delinqüents. Més aviat es pot dir que és un acte violent que encara incita més a la violència.

Vosaltres manteniu correspondència amb un pres que està esperant que li commutin la pena o que l'executin. Ell us diu: "no sé quant de temps més podré aguantar, sento que m'estic tornant boig. Passo les 24 hores del dia mirant les parets i només penso en la cadira, en la corrent, en els milers de voltis que deformaran els meus ulls". Heu demanat al govern la commutació de la pena. El condemnat fa tres anys que l'espera.

Com a membres d'Amnistia Internacional també esteu en contra d'aquest càstig perquè és una pena irreversible.

Si s'executa una persona innocent, ja no hi ha marxa enrere. Sabeu que al segle XX van ser condemnades a mort 343 persones innocents als Estats Units, 25 de les quals van ser executades.

Preparació (10 minuts)

- Escriviu tots els arguments que teniu com a membres d'Amnistia Internacional contra la pena de mort.
- Intenteu trobar altres arguments i apunteu-los.
- Escolliu un/a representant.
- Anoteu en un paper el nom del grup: "Amnistia Internacional".

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

INSTRUCCIONS PER A LES VÍCTIMES DE L'ATRACAMENT

**Punt de vista sobre la pena
de mort: A FAVOR**

Vosaltres sou habitants d'un barri on fa uns quants mesos va passar una cosa terrible. Molts de vosaltres encara esteu espantats/des i amb prou feines us atreviu a sortir al carrer.

El fill de la Pepa va morir a la tragèdia: "El que li van fer aquells assassins és imperdonable. Com poden matar nens a sang freda? Si sabés qui són els culpables els mataria amb les meves pròpies mans".

Molta gent opina que el barri ja no és un lloc segur. Un veí va voler organitzar un grup de vigilants civils, però la policia els ho va prohibir:

"Haurien d'actuar amb més duresa, matar-los, així perdríem de vista aquests assassins".

Creieu que hi hauria d'haver més diners per millorar el barri i no per a presons. La pena de mort és més barata i a més permet treure'ns de sobre aquesta mena de gent.

Preparació (10 minuts)

- Parleu sobre com han de sentir-se les víctimes d'aquest tipus de delictes.
Es volen venjar?
Per què estan a favor de la pena de mort?

- Penseu en uns quants arguments a favor de la pena de mort. Intenteu enfocar-ho des del punt de vista de les víctimes.
- Escriviu els arguments.
- Escolliu un/a representant.
- Anoteu en un paper el nom del grup: "Víctimes".

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

INSTRUCCIONS PER AL GRUP "COMITÈ CONTRA EL CRIM"

Punt de vista sobre la pena de mort: A FAVOR

Vosaltres sou membres del Comitè contra el crim perquè esteu molt descontents i descontentes amb l'elevat índex de delinqüència que hi ha al país. El grup està molt preocupat per la inseguretat als carrers, els atracaments, els robatoris, la droga, etc.

La vostra opinió és que el govern és massa tou. Els i les delinqüents tornen a ser al

carrer al cap d'unes hores, es condemna a les persones assassines a penes ridícules. La setmana passada van atracar i ferir greument una anciana de 83 anys a plena llum del dia.

Cal solucionar tot això: més presons, més policia, càstigs més durs.

Creieu que la pena de mort s'hauria de reimplantar. Amb aquest càstig els i les delinqüents s'abstenen de cometre delictes greus. La pena de mort és més barata que la cadena perpètua i a més, no és tan terrible per al condemnat.

El vostre lema és: "Cada cosa al seu lloc".

Preparació (10 minuts)

- Parleu sobre per què esteu a favor de la pena de mort.

- Penseu en uns quants arguments a favor de la pena de mort. Intenteu enfocar-ho des de la perspectiva d'un membre del Comitè contra el crim.

- Escriviu els arguments.

- Escolliu un/a representant.

- Anoteu en un paper el nom del grup: "Comitè contra el crim".

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

INSTRUCCIONS PER A LA COMISSIÓ GOVERNAMENTAL DE LA PENA DE MORT

Punt de vista sobre la pena de mort: DE MOMENT CAP

Representant: el president o la presidenta de la Comissió.

Heu de decidir el vostre punt de vista després del debat. La decisió que prengueu s'ha de basar en els arguments que es presentaran en el debat. Anoteu-los de manera clara per poder considerar més tard si són o no raonables.

Escolliu una persona com a president o presidenta. Serà qui moderarà el debat.

El seu treball consisteix a saludar els i les participants i presentar-los. A la primera ronda, la presidència concedirà dos minuts a cada representant perquè pugui presentar el punt de vista del grup. És important concedir el mateix temps a tothom i evitar que s'iniciï la discussió d' immediat. A la segona ronda, la presidència permetrà als i les membres de la comissió fer preguntes als i les representants. El debat es realitzarà a la tercera ronda. S'ha de controlar bé el temps.

Quan s'hagin recollit prou arguments de tots els grups, el president o presidenta donarà per acabat el debat. A la quarta ronda, discutireu en públic el punt de vista de la comissió. A continuació, el president o la presidenta anunciarà aquest punt de vista al públic.

Preparació (10 minuts)

- Com a representants de la Comissió Governamental, sou realment independents?

- Comenteu les vostres opinions sobre la pena de mort. Intenteu valorar els arguments que es presentin al marge de les vostres opinions personals.

Escriviu les preguntes que voleu fer als i les representants. Penseu en temes com ara: el dret a la vida, els errors judicials, la càrrega moral dels botxins, l'augment o descens de la delinqüència, etc.

- Escolliu un/a representant.

- Anoteu en un paper: "Presidència"

Arguments

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

ERROR O INTENCIÓ?

FITXA
7

ERROR O INTENCIÓ?

Executades persones innocents

“... Dos catedràtics de Florida van investigar durant tres anys les sentències de mort i van arribar a la conclusió que 25 de les persones executades al segle XX eren innocents. Hi ha a més 318 persones que han estat jutjades per delictes greus que no han comès. Segons els catedràtics, això passa perquè als judicis s'utilitzen freqüentment testimonis i coartades falsos...” (notícia dels anys 90).

Objectiu: Analitzar i sensibilitzar sobre què signifiquen els errors judicials en relació amb la pena de mort i la seva irreversibilitat.

Edat: Batxillerat i EPA.

Material necessari: Fitxa 7 (veure part inferior pàgina).

Àrees relacionades: Educació Èticocívica, Tutories.

Desenvolupament:

1. Cada participant ha de llegir els articles de la pàgina següent i respondre a aquestes preguntes:

“Executades persones innocents”

“Equivocar-se és humà. És lògic, doncs, que es cometin errors judicials. És una llàstima que, de tant en tant, mori una persona innocent”. Què en penses d'aquesta afirmació?

“Terrible denúncia d'un condemnat innocent”

- Per què el dia durava tan sols 23 hores per a Sakae Menda?
- Què es vol donar a entendre amb la frase “si algú és o no innocent no és important per a la fiscalia”?

“Equivocar-se es inhumà”

- Per què no condemnen a mort el jutge, el camperol ric, el sacerdot i el psiquiatra?
- Quina solució triaries?
  - a. Presó per als tres blancs i per als dos negres.
  - b. Pena de mort per als blancs i presó per als negres.
  - c. Pena de mort per a tots.

Terrible denúncia d'un condemnat a mort

“... Sakae Menda té 57 anys. 34 els ha passat a la presó i en fa 29 que espera ser executat... Cada matí el desperten a dos quarts de set i li diuen que es prepari per morir. Les penes de mort s'executen entre les vuit i les nou del matí... Quan són les nou, Sakae se sent alliberat... Podria plorar d'agraïment... però ja fa anys que no pot plorar... Sakae és innocent, igual que altres persones que hi ha a les presons japoneses esperant ser executades. Entre aquestes hi ha en Sadamichi Hirasawa de 91 anys, que en fa 35 que espera ser executat... Al fiscal no li importa qui és innocent o qui no. El seu treball consisteix a condemnar el sospitós, perquè sinó perdria la seva reputació...”

Equivocar-se es inhumà

“A Florida van condemnar tres homes blancs a 25 anys de presó per haver assassinat quatre nens negres. Al mateix Estat, dos negres van ser condemnats a pena de mort per haver assassinat un blanc. Gairebé tots els condemnats a mort als Estats Units provenen de les classes més baixes de la societat; però això no vol dir que els pobres cometin més delictes que els rics. A Florida, per exemple, hi ha diversos casos que demostren el contrari: un jutge va contractar uns assassins perquè matessin un altre jutge i la seva dona; un camperol ric va enterrar viva la seva dona; un sacerdot va assassinar la seva família; un psiquiatre va matar la seva secretària... Cap no va ser condemnat a mort”.

EL CINE DENUNCIA

Objectiu: Utilitzant el curt elaborat pel canal de cinema TCM en col·laboració amb Amnistia Internacional, treballar el tema de la pena de mort i reflexionar-hi.

Edat: Batxillerat i EPA.

Material necessari: El curt "El cine denuncia". Per aconseguir-lo, cal posar-se en contacte amb el grup local d'Amnistia Internacional més pròxim.

Troba el teu grup local més proper a: <http://www.es.amnesty.org/contacto/grupos-locales/>

Desenvolupament: El curt "El cine denuncia" està presentat pel director de cinema Fernando León de Aranoa. En quatre minuts exposa de manera molt clara i contundent la realitat de la pena

de mort. Després de veure'l, debatre sobre el tema tenint en compte el qüestionari que es proposa.

Notes per a educadors i educadores:

"Actualment hi ha 80 països que han eliminat de la seva legislació la pena de mort, seguint les recomanacions de Nacions Unides. Tanmateix, països d'ideologies tan diferents com la Xina o els Estats Units coincideixen en una cosa: creuen en la pena de mort com a càstig. Sovint es diu que la pena de mort és dissuasòria per als criminals, que així hi haurà menys crims... No hi ha cap estudi seriós que avaluï aquesta afirmació.

La pena de mort no s'aplica a tothom per igual. S'observa clarament que són

El curt que va realitzar el canal de cinema TCM en col·laboració amb Amnistia Internacional tracta el tema de la pena de mort.

executades aquelles persones que tenen una imatge social més desfavorida (pobres, minories racials...). Les persones que poden pagar una bona defensa legal rarament són executades. Hi ha els errors judicials. Al passat segle XX es va condemnar a mort als Estats Units a més de 300 persones que posteriorment es va saber que eren innocents.

L'argument definitiu és l'argument moral: la vida és el valor més gran que té l'ésser humà i ningú té dret a eliminar la vida d'un altre, ni tan sols l'Estat."

Més informació a:

<http://www.es.amnesty.org/temas/pmuerte/docs.shtm>

Material didàctic: curt "El cine denuncia"

Material didàctic: curt "El cine denuncia"	
Qüestionari	<ol style="list-style-type: none"> 1. Qui és la persona empresonada? 2. Quants anys té? 3. De quina raça és? 4. De què se l'acusa? 5. Des de quan està condemnat a mort? 6. Quantes vegades s'ha pososat la seva execució? 7. Com actua Amnistia Internacional per evitar la seva execució? 8. Des de 1977, quantes persones han estat executades als Estats Units? 9. Per quins mètodes? 10. Quantes persones esperen actualment ser executades als EUA? 11. I a Texas? 12. Quina característica tenen en comú el 80% dels condemnats als EUA? 13. A tot el món, quantes persones han estat executades en aquest darrer any? 14. Quants països mantenen la pena de mort? 15. Quins quatre països concentren el 90% de les execucions? 16. Quants països contempen la pena de mort a les seves legislacions? 17. Quants països procedeixen cada any a l'abolició de la pena de mort?
Respostes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Thomas Miller 2. 50 3. Negra 4. D'assassinar un home blanc 5. Des de 1986 6. 11 vegades 7. Escrivint cartes, faxos, correus electrònics a les autoritats perquè revisin el seu cas al Tribunal Suprem 8. Més de 750 9. Mitjançant la forca, la cadira elèctrica i la injecció letal 10. 3.500 11. 450 12. Que la víctima és una persona de raça blanca 13. 1.146 14. 31 15. Xina, Iran, Vietnam i Estats Units 16. 83 17. 3

**AMNISTIA
INTERNACIONAL**

Amnistia Internacional és un moviment global que treballa en defensa dels drets humans a través de la investigació i l'activisme. La seva visió és la d'un món en el qual totes les persones gaudeixin dels drets proclamats a la Declaració Universal dels Drets Humans i en altres normes internacionals.

Amnistia Internacional és present a 150 països i és independent de tot govern, ideologia política, interès econòmic o credo religiós. No recolza ni s'oposa a cap govern o sistema polític, ni tampoc recolza ni s'oposa a les opinions de les víctimes els drets de les quals intenta protegir. El seu únic interès és la protecció imparcial dels drets humans.

© **Amnistia Internacional Publicacions, 2008**
C/ Fernando VI, nº 8 - 1ª izda
28004 Madrid
www.es.amnesty.org

Dipòsit Legal:
ISBN: 978-84-935397-9-5

CRÈDITS FOTOGRÀFICS

Las fotografías utilizadas en aquesta publicació tenen els drets reservats pels següents dipositaris:

- © Al: pàgines 3, 6, 14, 15, 21 (centre esquerra i inferior esquerra), 23, 24 i 32 (superior i centre).
- © Al/Ina Tin: pàgina 8.
- © Amnesty International/Bilan: pàgines 19 (superior) i 20.
- © Arthur Judah Angel: pàgines 26 i 30.
- © Fabian Biasio-pixsil: pàgina 5.
- © Florida Department of Corrections: pàgina 19 (inferior).
- © Grupo local de Guadalajara (Al): pàgina 32 (inferior).
- © Javier Prendes: pàgines 18, 21 (centre dreta i inferior dreta).
- © Kikkut/Amnesty International: pàgina 18.
- © Private: pàgines 10 i 12.
- © Ruben Mangasarian: pàgina 9.

Disseny gràfic: Yamil Cure.
Impressió: Artes Gráficas Palermo.

AMNISTIA INTERNACIONAL SECCIÓ ESPANYOLA Secretariat Estatal

C/ Fernando VI, 8 -1ª izda.
28004 Madrid
Telèfon: 902 119 133

equipo.educacion@es.amnesty.org
www.es.amnesty.org

Reservats tots els drets.

Aquesta publicació té drets d'autor, tot i que pot ser reproduïda per qualsevol mitjà, sense pagament de taxes, amb finalitats educatives o per dur a terme accions de protecció i promoció dels drets humans, però no per a la venda. Els titulars dels drets d'autor sol·liciten que se'ls comuniquin els usos esmentats a fi d'avaluar-ne els efectes. Per a la reproducció d'aquest text en qualsevol altra circumstància, el seu ús en altres publicacions o la seva traducció o adaptació, s'haurà d'obtenir el permís previ per escrit de l'editorial.